

مقایسه ویژگی های پایدار شخصیتی افراد مستعد سوء مصرف مواد با افراد عادی

شیمای هاشمی^۱، فیروزه غضنفری^۲، وحید دنیوی^۳، رامین سپهوند^۴

۱- دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی لرستان. ۲- گروه روانشناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه لرستان، نویسنده مسئول. ۳- گروه روانپزشکی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی آجا. ۴- بخش روانشناسی بالینی بیمارستان فوق تخصصی ۵۰۵ نزاچا.

اطلاعات مقاله	چکیده
<p>نوع مقاله مقاله پژوهشی</p>	<p>مقدمه: از پرسش های اساسی روانشناسان این است که آیا ویژگی های شخصیتی، معتادان را از افراد عادی متمایز می سازد. پژوهش حاضر با هدف مقایسه ویژگی های پایدار شخصیتی افراد مستعد سوء مصرف مواد با افراد عادی صورت گرفته است.</p>
<p>تاریخچه مقاله ارسال مقاله: ۱۳/۱۲/۹۳ پذیرش نهایی: ۱۳/۲/۹۴</p>	<p>روش کار: مطالعه حاضر از نوع پژوهش های علی مقایسه ای بوده که به صورت مقطعی در سال ۱۳۹۳ اجرا گردید. ۳۰۰ نفر از ساکنین ۱۸ تا ۴۰ ساله شهرستان خرم آباد به روش نمونه گیری تصادفی خوشه ای انتخاب و با آزمون استعداد سوء مصرف مواد (APS)، به دو گروه عادی و مستعد سوء مصرف مواد تقسیم شدند. سپس پرسشنامه های آزمون شخصیتی ۱۶ عاملی کتل (۱۶PF) بین آنها توزیع گردید. از آزمون تی برای گروه های مستقل جهت تجزیه و تحلیل داده ها استفاده شد.</p>
<p>کلید واژگان: ویژگی های شخصیتی اعتیاد مواد مخدر</p>	<p>یافته ها: نتایج این پژوهش نشان داد که دو گروه در شاخص های حس جویی، پایداری هیجانی و درون گرایی - برون گرایی تفاوت معناداری داشته ($p < 0.001$) و در شاخص های تنیدگی عصبی و ادواری خوبی - گسسته خوبی تفاوت معناداری بین دو گروه وجود نداشت.</p>
<p>نویسنده مسئول: EMAIL: firoozeh.ghazanfari@yahoo.</p>	<p>نتیجه گیری: به طور کلی نتایج این بررسی نشان داد که ویژگی های شخصیتی نقش قابل توجهی در آسیب پذیری افراد نسبت به اعتیاد به مواد مخدر دارد.</p>

مقدمه

اعتیاد مجموعه ای از پدیده های فیزیولوژیک، رفتاری و شناختی است که در آن مصرف یک ماده یا گروهی از مواد از رفتارهایی که پیش از آن برای شخص ارزشمند بوده اولویت بیشتری پیدا می کند (۱). شناسایی اعتیاد به عنوان بیماری قرن معاصر ضرورت استفاده از روش های معتبرتر در مطالعه آن را بیش از پیش آشکار ساخته است. مبارزه با هر خطری منوط به شناسایی ابعاد زیربنایی آن است (۲). سوء مصرف و وابستگی به مواد و الکل هزینه های هنگفت اجتماعی و اقتصادی را بر افراد و جوامع تحمیل کرده و یکی از بزرگترین معضلات بالینی و سلامت اجتماعی است (۳).

در ایران، گرایش به سوء مصرف مواد به عنوان یکی از مهم ترین آسیب های روانی و اجتماعی تلقی می شود. مطالعات نشان می دهند که بین شخصیت و اعتیاد رابطه ای متقابل وجود دارد، به نحوی که فرد به علت وضع خاص شخصیتی و نیازها، شکست ها، ناتوانی در برخورد با مسائل و ناکامی در زندگی، عدم ثبات عاطفی و ملایمات دیگر، به اعتیاد روی می آورد. شناخت شخصیت و ویژگی های رفتاری معتادان به منظور مبارزه با اعتیاد و نیز پیشگیری و درمان آن اهمیت دارد (۴).

اختلال های شخصیتی بیش از همه چیز فرد را در برابر اعتیاد آسیب پذیر می سازد و سپس خود اعتیاد، اختلال های موجود را تشدید می کند و این دایره معیوب ادامه می یابد (۵). بر اساس مطالعات، ۹۰ درصد معتادین به مواد مخدر یک یا چند اختلال روانی یا شخصیتی دیگر نیز دارند که مهم ترین این اختلالات شامل اختلالات خلقی، اختلالات اضطرابی و به خصوص مشکلات شخصیتی هستند (۶). خصوصیات روانی - شخصیتی معتادان به مواد مخدر، صرفاً ناشی از مصرف مواد مخدر نیست بلکه معتادان قبل از اعتیاد دارای نارسایی های

روانی - شخصیتی عدیده ای هستند که بعد از اعتیاد، به صورت مخرب تری، ظاهر و تشدید شده اند. لذا مسئله معتاد، تنها مواد نیست، بلکه در اصل رابطه متقابل ویژگی های شخصیتی او و اعتیاد نیز مطرح است (۷). در سبب شناسی اختلالات مرتبط با مصرف مواد، نقش عوامل شخصیتی همیشه مطرح بوده است (۸). آیزنک شخصیت را به عنوان سه صفت سرشتی با مبنای زیستی در نظر گرفته و برخی مکانیزم های زیستی زمینه صفات شخصیتی که فرض شده در مصرف مواد مخدر عامل خطر باشند را مشخص می کند (۹). منیجر^۱ بیان می کند که وابستگی توأم با پرخاشگری به دیگران، عدم رشد عاطفی و دوسوگرایی نسبت به افرادی که در زندگی شخص دارای نقش هستند، پایین بودن آستانه تحمل شکست و احساس گناه از جمله ویژگی هایی هستند که در معتادان دیده شده است (۵).

کلونینجر^۲، به عنوان یکی از پیشگامان در رابطه با اعتیاد و شخصیت، مطرح کرد که نیمرخ های شخصیتی متفاوت، دو مسیر به سوی الکلیسم و به طور کلی سوء مصرف مواد را پیش بینی می کنند. نظریه اصلی وی بیان می کند که تعامل سه نظام مستقل ژنتیکی، عصبی و زیست شناختی در سیستم اعصاب مرکزی زمینه الگوهای منحصر به فرد پاسخ رفتاری به تجربه نو پاداش و تنبیه است (۱۰). این الگوهای پاسخ موجب اختلاف شخصیت بهنجار و به همان اندازه ایجاد اختلال شخصیتی و رفتاری از جمله الکلیسم و سوء مصرف مواد می شود. فعال سازی رفتاری به معنی فراخوانی رفتار در پاسخ به پدیده های نو و نشانه های پاداشی یا رهایی از تنبیه است. بر این اساس افراد در چنین فعالیت های رفتاری که نوجویی نامیده می شود با هم تفاوت دارند (۱۱ و ۱۲).

1- Manager

2- Cloninger

افراد در میزان این تداوم رفتاری که پس از قطع تقویت وجود دارد و پاداش وابستگی نامیده می شود نیز با هم تفاوت دارند. جنبه های منشی و شخصیت علی رغم سرشت که به تفاوت های موجود در واکنش های هیجانی خودکار و عادتها اختصاص دارند به تفاوت های فردی در خصوص خودانگاره های مربوط به اهداف و ارزش ها پرداخته اند (۱۰). کوپر^۱ و همکاران به بررسی عناصر شخصیتی معتادان پرداخته و نتیجه گرفتند که خصوصیات هسته ای شخصیت نظیر تکانشگری^۲، حس جوئی، تهییج پذیری^۳ منفی و اشکال اجتنابی سازگاری^۴ با هیجانات منفی، می توانند به عنوان عوامل مشترک درگیری در طیفی از رفتارهای پرخطر یا مسئله دار عمل کنند. به نظر می رسد تغییر پذیری در ابعاد شخصیتی مانند حس جوئی ممکن است در آغاز مصرف مواد، مصرف منظم و اعتیاد دخیل باشند (۱۳).

مطالعه حاضر یا توجه به محدودیت های طرح های علی- مقایسه ای یا مورد شاهدهی موجود در این زمینه، منجمله عدم تامین معیارهای مناسب برای کنترل و دستکاری متغیرهای مستقل برای شناسایی رابطه علت و معلولی، محدودیت روش های نمونه گیری در اکثر پژوهش ها و نبود جامعه آماری گسترده و ملاک های متمایز کننده برای عضویت در گروه ها و کمبود پژوهش های انجام گرفته در ایران طی دهه های اخیر در رابطه با گونه شناسی و شناخت ویژگی های شخصیتی معتادان و نیز ضرورت شناخت عوامل خطر ساز و مستعد کننده گرایش به سوء مصرف مواد به عنوان مبنایی جهت تدوین برنامه های پیشگیرانه انجام شد.

روش کار

مطالعه حاضر، از نوع پژوهش های پس رویدادی (علی- مقایسه ای) بود. جامعه آماری شامل کلیه افراد ۱۸ تا ۴۰ ساله غیرمعتاد ساکن شهرستان خرم آباد بود. روش نمونه گیری به شیوه تصادفی خوشه ای چند مرحله ای صورت پذیرفت و برای گردآوری داده ها از روش میدانی استفاده شد. در مرحله اول، شهر را از لحاظ جغرافیایی به مناطق جداگانه تقسیم کرده و در مرحله بعد از هر منطقه یک محله و از هر محله یک بلوک به صورت تصادفی انتخاب و از ساکنین هر بلوک خواسته شد تا پرسشنامه های پژوهشگر را تکمیل نمایند. پس از اجرای آزمون استعداد به اعتیاد^۵ (APS) دو گروه مستعد به اعتیاد و عادی انتخاب شده و در شاخص های پایداری هیجانی، تنیدگی عصبی، برونگردی، درونگردی، ادواری خوئی، گسسته خوئی و حس جوئی با یکدیگر مقایسه شدند. معیارهای ورود به مطالعه شامل: عدم برآورده ساختن معیارهای تشخیصی چهارمین راهنمای آماری - تشخیصی اختلالات روانی و پیرارش شده^۶ (DSM-IV-TR) برای وابستگی به مواد، وابستگی به هر گونه مواد مخدر، محرک زوا و الکل، سن ۵۰-۱۸ سال، گرفتن رضایت کتبی آگاهانه از مشارکت کنندگان، حداقل تحصیلات سوم راهنمایی (۸ کلاس) بود.

برای سنجش استعداد اعتیاد از خرده مقیاس استعداد اعتیاد پرسش نامه سنجش اعتیاد وید و همکاران استفاده شد (۱۴). پرسشنامه سنجش اعتیاد، که خود از نسخه تجدید نظر شده پرسش نامه چندوجهی مینه سوتا^۷ (MMPI-۲) استخراج شده است، در ایران نیز توسط مینویی و صالحی هنجاریابی شده است (۱۵). ضریب پایایی این مقیاس در نمونه بهنجار (با فاصله یک هفته) در مردان و زنان به ترتیب ۰/۶۹ و ۰/۷۷ به دست آمده است. وید و همکاران گزارش کرده اند، که بین مقیاس پذیرش اعتیاد (AAS) و مقیاس APS واریانس مشترک زیادی وجود دارد و همبستگی آنها ۰/۵۷ بوده است و APS به خوبی می تواند بین سوء مصرف کنندگان مواد و بیماران روانی تمایز قائل شود. نسخه هنجاریابی شده APS برای

دانش آموزان دبیرستانی ایرانی ۳۶ گویه دارد و پایایی آن با استفاده از روش آلفای ۰/۵۳ و از طریق روش دونیمه کردن نیز ۰/۵۳ محاسبه شده است (۱۵).

برای ارزیابی ویژگی های شخصیتی از پرسشنامه ۱۶ عاملی شخصیت کتل^۸ استفاده گردید (PF۱۶). این پرسشنامه یک مقیاس جامع شخصیت است که در شرایط متنوعی که ارزیابی عمیق از کلیت یک فرد مورد نیاز است موثر نشان داده شده است. میانگین پایایی آزمون بازآزمون^۹ مقیاس های اولیه PF۱۶ با فاصله زمانی دو هفته ۰/۸۰ است (که این میزان بین ۰/۶۹ تا ۰/۸۷ متغیر است) و با فاصله زمانی دو ماهه ۰/۷۰ (متغیر بین ۰/۵۶ تا ۰/۷۹) است. یکی از رایج ترین پرسشنامه های تحقیق است که درون گرایی- برون گرایی، ادواری خوئی- گسسته خوئی شخصیت را بررسی می کند. کاربرد آن در پژوهش ها و روی گروه های مختلف گویای اعتبار آن است.

از طرفی سوالات این پرسشنامه کاملاً صفات ابعاد شخصیتی نظریه آیزنک را در بردارد و دارای اعتبار محتوایی می باشد. در پژوهش پورشهبازی، پایایی این آزمون از طریق روش تصنیف و به دست آوردن ضریب همسانی درونی در یک نمونه ۴۱ نفری ارزیابی گردیده که نتایج آن به شرح ذیل است: مقیاس برون گرایی- درون گرایی ۰/۷۴، مقیاس ادواری خوئی گسسته خوئی ۰/۸۲، ضریب همسانی درونی در مقیاس برون گرایی- درون گرایی ۰/۶۹، در مقیاس ادواری خوئی- گسسته خوئی ۰/۷۷ بوده است (۱۶). برای تجزیه و تحلیل داده ها از آزمون تی برای گروه های مستقل استفاده شد. هدف از استفاده از این روش، شناسایی متغیرهایی بود که توانایی پیش بینی استعداد به اعتیاد را در گروه مستعد به سوء مصرف مواد بر اساس هدف پژوهش داشتند.

یافته ها

در این پژوهش تعداد ۳۰۰ نفر به عنوان گروه نمونه انتخاب شدند که از این تعداد ۱۶۶ نفر زن و ۱۳۴ نفر مرد بودند. از این ۴۴ درصد نمونه ها مجرد و ۵۶ درصد آنها متأهل بودند. افراد دارای سابقه بیماری های مزمن از مطالعه خارج شدند.

بعد از اجرای آزمون استعداد به اعتیاد (APS)، بر اساس نمرات به دست آمده از آزمون APS، کسانی که نمره آنها بالاتر از نقطه برش بود، جزء گروه مستعد به اعتیاد قرار گرفتند که شامل ۶۱ نفر زن و ۵۰ نفر مرد بودند و همچنین کسانی که نمره پایین تر از نقطه برش داشتند، گروه افراد غیر مستعد بودند که شامل ۱۰۵ نفر زن و ۷۵ نفر مرد می شدند. به منظور بررسی رابطه بین ویژگی های شخصیتی و ابتلا به اعتیاد در دو گروه مستعد به سوء مصرف و افراد عادی از آزمون مقایسه میانگین های دو گروه مستقل استفاده شد که نتایج در جدول (۱) آمده است.

1- Cooper

2- Impulsivity

3-Emotionality

4-Avoidant forms of coping

5- Addiction Potential Scale-APS

6- Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM-IV-TR)

7-Minnesota Multiphasic Personality Inventory-MMPI

8-16PF-Personality tests questionnaire 16 Cattell

9-test- retest consistency

جدول ۱: مقایسه میانگین های دو گروه مستعد سوء مصرف و افراد عادی در شاخص های حس جویی، پایداری هیجانی، تنیدگی عصبی، درون گرایی - برون گرایی، ادوار خوبی - گسسته خوبی

شاخص ویژگی های شخصیتی	گروه	میانگین	انحراف استاندارد	آزمون t	سطح معناداری
حس جویی	گروه مستعد	۸/۴	۵۱/۱	۳۲/۲	۰/۲/۰
	گروه عادی	۵۳/۵	۰۹/۲		
پایداری هیجانی	گروه مستعد	۶۳/۴	۰۴/۱	۸/۲	۰۰۵/۰
	گروه عادی	۷۳/۵	۷۶/۱		
تنیدگی عصبی	گروه مستعد	۳/۶	۸/۱	۷/۱	۱۲/۰
	گروه عادی	۰۱/۶	۷۶/۱		
درون گرایی - برون گرایی	گروه مستعد	۹۲/۱۰	۴۳/۱	۲/۳	۰۰۱/۰
	گروه عادی	۲۳/۱۱	۵۶/۱		
ادوار خوبی - گسسته خوبی	گروه مستعد	۱۲/۴	۰۳/۱	۵/۲	۰۱/۰
	گروه عادی	۳۵/۵	۶۵/۱		

بر اساس نتایج جدول (۱)، بین میانگین نمرات حس جویی در بین افراد مستعد سوء مصرف مواد و افراد عادی تفاوت معناداری وجود نداشت ($t=2,32, P<0,02$). بین میانگین نمرات پایداری هیجانی در دو گروه ($t=2,8, P<0,005$) و بین میانگین نمرات تنیدگی عصبی در دو گروه تفاوت معنادار وجود نداشت، ولی بین میانگین نمرات درون گرایی - برون گرایی در دو گروه تفاوت معناداری وجود داشت ($t=3,2, P<0,001$) و بین میانگین نمرات ادوار خوبی - گسسته خوبی در دو گروه تفاوت معنادار وجود نداشت ($t=2,5, P<0,01$). به منظور تعیین نقش ویژگی های مورد بررسی در تشخیص استعداد به اعتیاد از مدل رگرسیون لجستیک استفاده شد که نتایج آن در جدول (۲) آمده است.

بر اساس نتایج جدول (۲)، افزایش حس جویی، پایداری هیجانی و درون گرایی - برون گرایی، استعداد به اعتیاد را افزایش می دهد ولی متغیرهای تنیدگی عصبی و ادوار خوبی - گسسته خوبی اثر پیش بینی کنندگی نداشتند. در واقع به ازای یک واحد افزایش در بعد حس جویی و در صورت ثابت ماندن سایر متغیرها، استعداد به اعتیاد به میزان ۰/۰۵۷ افزایش می یابد که از نظر آماری معنادار نیست ($P=0,037$). همچنین به ازای یک واحد افزایش در بعد پایداری هیجانی و در صورت ثابت ماندن سایر متغیرها، استعداد به اعتیاد به میزان ۰/۴۶۰ افزایش می یابد که این از نظر آماری معنادار است ($P=0,001$). به ازای یک واحد افزایش در بعد تنیدگی عصبی و در صورت ثابت ماندن سایر متغیرها، استعداد به اعتیاد به میزان ۰/۰۱۹ افزایش می یابد که این از نظر آماری معنادار

جدول ۲: نتایج حاصل از مدل رگرسیون لجستیک با روش هم زمان برای تعیین نقش ویژگی های روان شناختی در استعداد به اعتیاد

متغیر	B	خطای استاندارد	آماره والد	درجه آزادی	سطح معناداری	EXP (B)	
						کمترین	بالاترین
حس جویی	۰/۰۵۷	۰/۰۲۷	۴/۳۳	۱	۰/۰۳۷	۱/۰۵	۱
پایداری هیجانی	۰/۴۶۰	۰/۱۴۲	۱۰/۴۶	۱	۰/۰۰۱	۰/۶۳۱	۰/۸۳
تنیدگی عصبی	۰/۰۱۹	۰/۳۶۹	۰/۰۰۳	۱	۰/۹۶۰	۱/۰۱	۲
درون گرایی - برون گرایی	۱/۴۰	۰/۴۵۲	۹/۶۶	۱	۰/۰۰۲	۰/۲۴۵	۰/۵۹
ادوار خوبی - گسسته خوبی	۰/۰۰۵	۰/۰۰۲	۰/۰۹۴	۱	۰/۷۶۰	۰/۹۹۹	۰/۹۹
مقدار ثابت	۰/۶۸۷	۰/۷۹۸	۰/۷۴۰		۰/۳۹۰	۰/۵۰۳	

نیست ($P=0.960$). به ازای یک واحد افزایش در بعد درون‌گرایی - برون‌گرایی و در صورت ثابت ماندن سایر متغیرها، استعداد به اعتیاد به میزان ۱/۴ افزایش می‌یابد که این از نظر آماری معنادار است ($P=0.002$). همچنین به ازای یک واحد افزایش در بعد ادواری خوبی - گسسته‌خوبی و در صورت ثابت ماندن سایر متغیرها، استعداد به اعتیاد به میزان ۰/۰۵ افزایش می‌یابد که این از نظر آماری معنادار نیست ($P=0.760$).

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج این بررسی نشان داد که افراد مستعد سوءمصرف مواد و افراد عادی در حس جوئی با یکدیگر تفاوت دارند. این یافته همخوان با نتایج پژوهش‌های کلی^۱ و همکاران و استویس^۲ و همکاران است. حس جوئی عامل مهمی است که هم متمایزکننده افراد مستعد به گرایش به مواد غیرمجاز و هم همبسته قوی با شدت اعتیاد می‌باشد (۱۷ و ۱۸). یانویتزکی^۳ نیز در پژوهش خود بر روی گروه نوجوانان نشان داد که حس جوئی به عنوان یک ویژگی شخصیتی در مصرف مواد توسط نوجوانان نقش دارد.

در این پژوهش مشخص شد که برخی اوقات یا حتی اغلب اوقات، تاثیر احساس جوئی در مصرف مواد، از طریق ارتباط با همسالان منحرف و یا مصرف‌کننده مواد میانجی می‌شود (۱۹).

همچنین یافته دیگر این تحقیق نشان داد که افراد مستعد سوءمصرف مواد و افراد عادی در پایداری هیجانی با یکدیگر تفاوت دارند. یافته‌های تحقیقات ویگرز^۴ و همکاران، ابوعرب و هاشم نیز نشان‌دهنده این مسئله است (۲۰ و ۲۱). این نتیجه با این برداشت که ناپایداری هیجانی را یک عامل آسیب‌شناسی برای طیفی از آسیب‌شناسی‌های روانی بر می‌شمارد نیز همخوان می‌باشد. یافته‌های پژوهشی مرتبط با یکی دیگر از الگوهای مبتنی بر صفات الگوی پنج‌عاملی در ارتباط با اختلالات مرتبط با مصرف مواد نشان داده است که برون‌گرایی بالا، سطح پایین وجدانی بودن، بالا بودن نوروتیسم و پایین بودن توافق‌پذیری با انگیزش‌های ویژه مرتبط با مصرف مواد و الکل رابطه دارند (۲۲). نتایج پژوهش کتل و شورجر^۵ نشان داد افرادی که مستعد سوءمصرف مواد هستند در بعد ناپایداری هیجانی نمره پایین به دست می‌آورند. از جمله ویژگی‌های عمومی که برای افراد با نمره پایین در این بعد بر شمرده شده عبارت است از: گرایش به نشان دادن واکنش‌های تند هیجانی و خلقی به استرس، پایین بودن تحمل ناکامی، عدم رضایت عمومی از زندگی، اعتماد به نفس پایین، احساس عدم کنترل بر زندگی، عدم تماس با احساسات، عدم آگاهی از هیجان‌ها و تکانشگری. مجموعه این ویژگی‌ها زمینه آسیب‌پذیری فرد را در برابر گرایش به مواد غیرمجاز دامن خواهد زد (۲۳).

از دیگر نتایج این بررسی این بود که افراد مستعد سوءمصرف مواد و افراد عادی در تنیدگی عصبی با یکدیگر تفاوت دارند. این یافته ناهمخوان با مطالعات کوپر^۶ و همکاران و سین‌ها^۷ است، زیرا آنان تنیدگی عصبی را به عنوان یک عامل موثر

در آغاز گرایش به مواد غیرمجاز عنوان کرده‌اند (۲۴ و ۲۵). تنیدگی عصبی در آزمون کتل علاوه بر این که یکی از مقیاس‌های اولیه است در پنج شاخص اصلی آزمون شامل ناپایداری هیجانی، بیمناسکی و گوش به زنگی نیز نقش دارد. افرادی که در تنیدگی عصبی نمره بالا به دست می‌آورند زودتر ناکام می‌شوند و به سرعت در برابر عواملی که طرح و برنامه‌های آنها را بر هم می‌زند واکنش نشان می‌دهند. یافته‌ها حکایت از آن دارند که صفت تنیدگی عصبی کتل با مقیاس تکانشوری پرسشنامه پنج‌عاملی نئو (NEO) همبستگی مثبت و با مقیاس‌های خودکنترلی، مسئولیت‌پذیری و انعطاف‌پذیری سیاهه‌شخصیتی کالیفرنیا (CPI) همبستگی منفی دارد (۲۳).

همچنین نتایج این پژوهش نشان داد که افراد مستعد سوءمصرف مواد و افراد عادی در بعد درون‌گرایی - برون‌گرایی با یکدیگر تفاوت دارند ($t=3.2, p<0.001$). یافته‌های این بخش همخوان با مطالعه فرانسویس به نقل از کردمیرزا، در زمینه شناسایی پیش‌بینی‌کننده‌های گرایش به مواد غیرمجاز بر اساس الگوهای صفات بود که برون‌گرایی را در کنار سایکوتیزم و نوروتیسم به عنوان یک بعد اصلی پیش‌بین مشخص نمود (۲۵).

در این پژوهش مشاهده شد که بین ابعاد شخصیتی (حس جوئی، پایداری هیجانی، تنیدگی عصبی، درون‌گرایی - برون‌گرایی و ادواری خوبی - گسسته‌خوبی) در افراد مستعد به سوءمصرف مواد و عادی در شهرستان خرم‌آباد تفاوت وجود دارد. از سوی دیگر نتایج به دست آمده نشان داد که افزایش حس جوئی، پایداری هیجانی و درون‌گرایی - برون‌گرایی استعداد به اعتیاد را افزایش می‌دهد ولی متغیرهای تنیدگی عصبی و ادواری خوبی گسسته‌خوبی اثر پیش‌بینی‌کنندگی نداشتند. این یافته‌ها با مطالعات کلسی و همکاران و استویس و همکاران، ویگرز و همکاران، ابوعرب و هاشم، که عوامل حس جوئی، پایداری هیجانی و درون‌گرایی - برون‌گرایی را در گرایش به سوءمصرف مواد دخیل می‌دانند، مطابقت دارد (۱۷ و ۱۸ و ۲۰ و ۲۱).

بررسی مبانی زیستی اعتیاد از حیث نظری و بر اساس چارچوب نظریه صفات با توجه به تحولات اخیر در این حوزه و تلاش در شناسایی شیوه‌های تعامل ویژگی‌های صفات با مسائل محیطی و خانوادگی مستعدکننده اعتیاد در موقعیت‌ها و سنن مختلف می‌تواند در جهت پیشبرد این الگوی نظری در ارتباط با شناسایی عوامل ایجادکننده آسیب‌پذیری و توسعه برنامه‌های پیشگیرانه کمک‌کننده باشد و از این حیث در قالب طرح‌های طولی، یافته‌های این پژوهش دنبال شود که پاسخ این سوال پیدا شود که آیا افراد مستعد چند درصدشان واقعاً درگیر اختلالات مرتبط با مصرف مواد می‌گردند. همچنین پیشنهاد می‌شود از دیگر نظریه‌های صفات برای پیش‌بینی استعداد اعتیادپذیری استفاده شود.

تقدیر و تشکر

نویسندگان این مقاله بر خود لازم می‌دانند که از کلیه شرکت‌کنندگان در این مطالعه تشکر نمایند.

- 1-Kelly
- 2- Stoops
- 3-Yanovitzky
- 4-Weigers
- 5- Cottell & Schuenger
- 6-Cooper
- 7-Sinha

References

- 1-United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC). Substance abuse treatment and care for women: Case studies and lessons learned 2004.
- 2- Etkinson R.L. Background of psychology Book.Tehran; Arjmand publication; 2005.
- 3- Biederman J, Faraone S.V, Monuteaux M.C, Feighner J.A. Patterns of alcohol and drug use in adolescents can be predicted by paternal substance use disorders, *pediatrics* 2000; 106: 792-7.
- 4- Parsa M. Learning psychology. Tehran; Arasbaran publication 1995; 1st ed.
- 5- Heydari Pahlavan A, Amirzargar M.A, Farhadinasab A, Mahjoob H. Study of the differences of personal characteristics between addicted people and non-addicted in Hamedan. *Scientific Journal of Hamedan University of Medical Sciences*. 2000; 28: 55-62. (Persian)
- 6- Kaplan H.L, Saddock B.J. Synopsis of psychiatry. Behavioral sciences and clinical psychiatry. Williams & Wilkins. 2003; 9th ed.
- 7- Ketabi S, Maher F, Borjali A. Personality profiles of drug addicts using the Cloninger and Aizeng personality system. 2008; 2(7): 45-54. (Persian)
- 8- Lebon O, Basiaux P, Streel E, Tecco J, Hanak C, Hansenne M, Anseau M, Pelc I, Verbanck P, Dupont S. Personality profile and drug of choice. A multivariate analysis using Cloninger's TCI on heroin addicts, alcoholics and a random population group. 2003; 5(1): 45-51.
- 9- Acton G. Measurement of impulsivity in a hierarchical model of personality. Implications for substance use, substance use and misuse. 2003; 38(1): 67-83.
- 10- Cloninger C. Brain networks underlying personality development. *Psychology and the Brain Magazine*. New York Raven Press. 1991; 183-208.
- 11- Adams J.B, Health A, Young S, Hewitt J, Corely R, Stallings M. Relationships between personality and preferred substance and motivations for use among adolescent substance abusers. *The American Journal of Drug and Alcohol Abuse*. 2003; 29(3): 691-712.
- 12- Cloninger C. A systematic method for clinical description and classification of personality variants. *Archives of General Psychology*. 1987; 44: 573-88.
- 13- Cooper M, Lynne W, Phillip K, Orcutt H, Albino A. Personality and the predisposition to engage in risky or problem behaviors during adolescence. *Journal of personality and social psychology*. 2003; 84(2): 390-410.
- 14- Stephen P. Whiteside A, Donald R, Lynam D, Joshua D, Miller A, Sarah K, Reynolds. Validation of the UPPS impulsive behavior scale. A four factor model of impulsivity. *European Journal of personality*. 1991; 19: 559-74.
- 15- Moradi A, Arizi H, Rezaei S, Ahmadi Darani A. Assessment of addictiveness in high school boy students of Friedan city in the academic year in 85-84. *Studies of psychology Journal*. 2008; 4(3): 45-9. (Persian)
- 16- Poorshahbazi A. Reliability and validity of Eysenck questionnaire. Tehran. Tehran psychiatric institute. 1993; 35-9. (Persian)
- 17- Thomas H. Kelly, Glenn Robbins, Catherine A. Martin, Mark T. Fillmore, Scott D. Lane, Nancy G. Harrington, Craig R. Rush. Individual differences in drug abuse vulnerability. *Psychopharmacology Journal*. 2006; 189(1): 17-25.
- 18- Stoops W. The reinforcing, subject-rated, performance and cardiovascular effects of damphetamine: Influence of sensation seeking status. *Addictive Behaviors*. 2007; 32: 1177-88.
- 19- Yanovitzky I. Sensation seeking and adolescent drug use. The mediation role of association with deviant peers and pro-drug discussions health communication. 2005; 17(1): 67-89.
- 20- Abu-Arabs M, Hashem E. Some personality correlates in a group of drug addicts, personality and individual differences. 1995; 19: 649-53.
- 21- Weijers H, Wiesbeck G, Wodarz N, Keller H, Michel T, Boning J. Gender and personality in alcoholism. *Archives of women's mental health*. 2003; 6: 245-52.
- 22- Kuntsche E, Knibbe R, Gmel G, Engles R. Who drinks and why? A review of socio-demographic, personality and contextual issues behind the drinking motives in young people. *Addictive Behaviors*. 2006; 31: 1844-57.
- 23- Cattell P, Schuerger M. Essential of 16PF assessment. New York: John Wiley and son inc. 2003.
- 24- Sinha R. How does stress increase risk of drug abuse and relapse. *Journal of Psychopharmacology*. 2001; 158: 343-59.
- 25- Kordmirza E. Standardization of preparation addiction scale test (APS) to identify abuse prone to drug among students of Tehran University. Master's thesis. Tehran. Allameh Tabatabaei University. 2000. (Persian)

Stable personality characteristics in vulnerable to drug abusers compared to normal people

Hashemi Sh. (Msc), Ghazanfari F. (Ph.D)*, Donyavi V. (MD), Sepahvand R. (Msc)

Abstract

Introduction: One of the main questions of Psychologists is that weather personality characteristics, separate addicted and normal people. This study was aimed to compare the stable personality characteristics in vulnerable to drug abusers compared to normal people.

Methods: This is a causal – comparative case study. 300 individuals from 18 to 40 years living in this city of Khorramabad, chosen by cluster random sampling and were divided into two groups with the ability to test for substance abuse risk and normal group. Then the scale factor Cattell 16 Personality tests were performed. t-test for independent groups was used to analyze the data.

Results: Results showed that the two groups on measures of sensation seeking, emotional stability and extraversion had significant differences ($p < 0.001$) and in measures of stress and nervous and temperamental there was no significant differences.

Conclusion: Overall, the results suggest that personality characteristics have a significant role in vulnerability to addiction.

Keywords: personality characteristics, addiction, narcotics

* Corresponding author: Department of Psychology, Faculty of Human Sciences, Lorestan University, Khorramabad, Iran. Email: firoozeh.ghazanfari@yahoo.com